

Ivan Cankar: "Moje življenje"

1.) Osebna izkaznica knjige

- Avtor: Ivan Cankar
- Zbral in uredil: France Dobrovoljc
- Založba: Mladinska knjiga
- Kraj in leto izdaje: Ljubljana, 1995
- Spremna beseda: France Dobrovoljc

2.) Spremna beseda

Ivan Cankar je s svojim delom prenovil našo besedno umetnost v jezikovnem, književno-umetniškem in socialno-prerodnem pogledu.

Pisatelj se je rodil 10. maja 1876 na Vrhniki kot osmi izmed dvanajstih otrok v družini revnega krojača Jožeta Cankarja in njegove žene Neže. V njegovi mladosti, polni pomanjkanja, mu je dajala življenjski pogum in upanje v boljšo prihodnost njegova mati, ki je ena glavnih oseb v Cankarjevi knjigi "Moje življenje". Njegova mati je bila sredi brezupne revščine prava junakinja samopožrtovalnosti in osebne odpovedi v prid številne družine, kar je v tej knjigi Cankar izrazil. Poleti leta 1918 je nekaj časa živel na Bledu, proti koncu oktobra pa se je hudo poškodoval zaradi padca po stopnicah. Kot kraj njegove smrti beležimo Cukrarno v Ljubljani, datum smrti pa 11. december 1918. Pokopali so ga na Ljubljanskih Žalah, kjer so pokopani tudi Josip Murn, Dragotin Kette in Oton Župančič.

3.) Glavne osebe (oznaka)

Ivan Cankar: je protagonist te zgodbe. V knjigi je prikazan, kot obubožan in ubog otrok, ker je že v svojem otroštvu bil prisiljen k delu. Starejši ko je, bolj se začne osamosvajati in pričinja živeti svoje življenje.

Cankarjeva mati: Zaradi izredne ljubezni do nje, je Cankar svojo mati postavil v središče te zgodbe, vendar je v knjigi prikazana kot "suženj otrok", saj je Cankar v zgodbi izrazil materino požrtovalnost.

4.) Stranske osebe (oznaka)

Cankarjevi bratje in sestre: nastopijo v črtici "Sveto obhajilo" in so prikazani podobno kot Cankar. Najstarejša Cankarjeva sestra najbolj skrbi za ostale, medtem ko njihova mati išče kruh.

Jože: je eden od Cankarjevih bratov, ki je glavna oseba v črtici "Mater je zatajil". Prikazan je kot občutljiv otrok, ki se sramuje mame, saj se je v črtici pred svojo materjo skril, ker je bila revno oblečena.

5.) Kraj in čas dogajanja

Črtice se dogajajo na dveh krajih, Vrhnikih, v kateri je Cankar preživel svoje otroštvo) in Ljubljani, kamor se Cankar preseli po končanem študiju.

Čas dogajanja sega od druge polovice 19. stol. do prve polovice 20. stol.

6.) Kratka vsebina

Moje življenje

je zbirka črtic, v katerih Cankar opisuje svoja otroška leta in z veliko ljubeznijo opisuje svojo mater. V svoji mladosti je živel v veliki revščini, zato je včasih s svojo sestro kdaj ukradel kaj za pod zob in če je dobil vsaj prgišče kovancev, ga je oblila tančica veselja.

Njena podoba

Črtica govori o Cankarjevi ljubezni do svoje matere. Govori, kako je Cankar hranil njeno sliko in jo pozneje izgubil, vendar je vedel, da slike v resnici ni potreboval, ker bo njeno podobo za vse čase nosil v svojem srcu.

Sveto obhajilo

Ta črtica se mi je zdela malo mračna, ker govori o hlebcu kruha, ki naj bi ga šla mati iskat za svoje otroke. Ni je bilo dolgo časa in to so ji otroci zamerili, saj so mislili, da jih je zapustila. Mati se je potem pozno ponoči vrnila s hlebcom kruha, ki ga je zelo težko izprosila od peka, saj je bila brez denarja doma pa so jo čakali lačni otroci.

Na peči

Črtica govori o tem, kako se otroci na peči pogovarjajo o prešcah (star izraz za hlebček), ki se podarijo otrokom in beračem na dan pred praznikom vseh svetih 1. novembra, o Božiču in Veliki noči. Nenadoma je v izbo vstopila mati in razblinila praznično vzdušje med otroki.

Desetica

S to črtico je Cankar opisal svojo revščino, zato se mi je zdela zelo otožna. Dogaja se med Cankarjevim obiskovanjem realke v Ljubljani. Dež na ulici in vonj v sobi ga je spominjala na vse težave in revščino v njegovem življenju.

Mater je zatajil

Cankar v tej črtici opisuje, kako je mati prinesla sinu Jožetu obleko in denar v šolo, vendar se jo je on sramoval, ker je bila zelo revno oblečena zato se je skrtil pred njo med gručo ostalih učencev. Ona vsa zaskrbljena pride domov, ko ugotovi, da je bil Jože skoraj ves čas doma in da je z njim vse v redu. Jožetu je bilo zelo žal, ker je zatajil lastno mater in zato v sebi nosi neizmerno bolečino.

Večerna molitev

Ta črtica se mi je zdela zelo mračna, ker v njej Cankarjeva mati umre. Mati je bila na smrt bolna, zato je Cankar eno celo noč premolil ob njej. Čez tri tedne mati vseeno umre in pisatelj je začel sumiti v obstoj vere in boga.

Tuja učenost

Črtica govori o tem, kako v šoli ne dopuščajo, da ima vsak svoje mnenje. Cankar je nekega večera prišel domov z velikim kupom nemških knjig. Ponoči, ko je Cankar spal, je mati prebirala knjige, a nič ni razumela. Cankar se je zbudi ter ji prišel brati. Ko je končal mu je mati rekla, da ga je ta tuja učenost pokvarila.

Skodelica kave

V njej govori o krivicah, ki jih je kdaj koli storil drugim ljudem in so ga bolele, zato jih je obžaloval vse življenje.

Ena od teh krivic, ki jo je neizmerno obžaloval, je tudi krivica, ki jo je storil svoji materi, ko si je zaželel skodelice kave, čeprav je vedel, da še kruha ni bilo dovolj pri hiši, ko pa mu je mati prinesla kavo, jo je zlobno zavrnil.

V tujini

Črtica govori o tem, kako se je Cankar sprehajal po Ljubljani nekega sivega dneva in razmišljal o sebi in o dogodkih, ki jih je doživel. Vse kar je videl, mu je predstavljalo revščino. Močno si je želel hrane in denarja.

Naš laz

Ta črtica mi je bila od vseh črtic najbolj všeč. Govori o lazcu (s travo porasel nekaj izkrčen svet v gozdu ali ob njem, navadno z njivo), v katerem je Cankarjeva družina gojila krompir, grah in druge zelenjave. Do laza so čutili posebno ljubezen in so ga skrbno negovali.

Njen grob

Ta črtica se mi je zdela precej temačna, ker govori o smrti Cankarjeve matere. Pripoveduje tudi kako mu je njen grob zelo veliko pomenil, ter se je ob najhujših trenutkih hodil tolažit k njemu.

7.) Misel ali citat

Knjiga se mi je zaradi številnih metafor zdela težka in precej žalostna, zaradi izredne revščine in obubožnosti. Najbolj žalostno je, ko v črtici "Mater je zatajil" Cankarjeva mati stoji v dežju z Jožetovimi oblaci. S tem je zopet izrazil, da je Cankarjeva mati "služabnik otrok". Knjiga mi je bila precej všeč, ker mi je pokazala kakšno je bilo življenje v Cankarjevem času: večina ljudi je bila zelo revnih in neizobraženih, zdravstvene razmere so bile grozne in veliko ljudi je zaradi tega umiralo.